

Labklājības ministrija

KOMUNIKĀCIJAS NODAĻA

Skolas iela 28, Rīga, LV - 1331, tālr. 67021666, fakss 67276445, www.lm.gov.lv

Informācija plašsaziņas līdzekļiem
27.11.2018.

DI procesa sekmīgai īstenošanai nozīmīga arī darba devēju atvērtība

Iemesli tam, kādēļ cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem (GRT) ir nonākuši ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, ir dažādi. Lai institūcijās nonākošo personu skaits mazinātos, Latvijā šiem cilvēkiem tiek attīstīti sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi, kā arī ir izveidotas dažādas prasmju apmācību programmas. Tomēr izšķiroša loma viņu tālākajā integrācijā ir arī darba devējiem, kuri var dot iespēju sevi pierādīt cilvēkiem ar GRT, ļaujot viņiem sniegt savu pienesumu darba tirgū, dzīvojot pilnvērtīgi un patstāvīgi.

Latvijā šobrīd 4496 cilvēku ar GRT saņem pakalpojumus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās. Iemesli šo cilvēku nokļūšanai institucionālajā aprūpē ir dažādi – nereti tie saistīti ar nespēju dzīvesvietā nodrošināt cilvēkiem piemērotus sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus. Taču bieži vien iemesls ir arī līdzcilvēku pārlieku lielā aprūpe un sabiedrības stereotipi, neļaujot šiem cilvēkiem apgūt jaunas prasmes, socializēties un strādāt. Rezultātā pēc aprūpētāju zaudēšanas šie cilvēki nespēj patstāvīgi dzīvot, tādēļ nonāk ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās.

Lai situāciju kardināli mainītu, Labklājības ministrija no 2015. gada Latvijā uzsākusi deinstitucionalizācijas* (DI) procesa īstenošanu, veidojot tādu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sistēmu, kas nodrošinās GRT skartajiem cilvēkiem dzīvesvietā nepieciešamo atbalstu. Vienlaikus paredzot šiem cilvēkiem iespējas apgūt arī dažādas darba un sociālās prasmes un integrēties darba tirgū. Tādējādi viņi nekļūs par pasīviem, aprūpējamiem un aizmirstiem, bet gan sniegs pienesumu sabiedrībai.

“Viens no patstāvīgās dzīves nosacījumiem pieaugušam cilvēkam ir spēja gūt finansiālo neatkarību – iespēja strādāt. Lai veicinātu cilvēku ar GRT iekļaušanos darba tirgū, 2016. gadā Latvijā tika veikta darba tirgus pieprasījuma izpēte un darba tirgus vajadzībām nepieciešamo prasmju noteikšana cilvēkiem ar GRT. Balstoties uz darba devēju rekomendācijām un pētījumā iegūtajiem datiem, šobrīd izstrādātas 35 dažādas prasmju apmācību programmas, kurās apmācības šogad uzsākuši jau 32 cilvēki ar GRT,” skaidro Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta vecākā eksperte **Sigita Rozentāle**.

Programmās paredzēto prasmju apguvi nodrošina Sociālās integrācijas valsts aģentūra Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētā projekta „Personu ar invaliditāti vai garīga rakstura traucējumiem integrācija nodarbinātībā un sabiedrībā” ietvaros. Tādējādi cilvēkiem ar GRT, kuri nemācās vispārējās izglītības iestādēs un ir vecāki par 15 gadiem, tiek nodrošināta iespēja mācīties un apgūt darba tirgū pieprasītās prasmes, apgūstot vienkāršus darbus, piemēram, kārtot ziedus, noformēt dāvanas, kopēt dokumentus, stādīt kokus, izkārtot preces u.tml. Tām ir dažāds mācību ilgums, līdz pat 4 mēnešiem, tādējādi nodrošinot individuālu pieeju atbilstoši katra izglītojamā veselības stāvoklim un spējām.

Projekta ietvaros šiem cilvēkiem tiek noteikta profesionālā piemērotība un nodrošināta izglītības programmu apguve. Apmācību laikā cilvēkiem ir iespēja dzīvot dienesta viesnīcā, un tiem palīdz dažādi

speciālisti – psihologs, karjeras konsultants, sociālais darbinieks, fizioterapeits u.tml. Savukārt pēc mācībām cilvēkiem sniedz atbalstu iekārtošanai darbā, adaptācijai darba vietā, kā arī konsultācijas darba devējiem par cilvēkiem nepieciešamajiem darba vietas pielāgojumiem.

“Runājot ar darba devējiem, kas prasmes apguvušās personas nodarbina, redzam apliecinājumu tam, ka cilvēki ar GRT ir ne tikai spējīgi strādāt, bet nereti ir arī daudz atbildīgāki un uzticamāki. Viņi ierodas darbā laikus, uzticētos pienākumus veic ar vislielāko rūpību un atbildību un – ne mazāk būtiski – mācās arī no saviem kolēģiem, turpinot apgūt aizvien vairāk prasmju,” stāsta **Rozentāle**. “Tomēr ne visi darba devēji patlaban ir gatavi nodarbināt cilvēkus ar GRT. Visbiežāk tas saistīts ar zināšanu trūkumu – līdz darba devējam nav nonākusi informācija par iespēju saņemt gan praktiskas konsultācijas un apmācības, gan arī dažādus materiālos atbalstus. Piemēram, iespēju saņemt vienreizēju dotāciju 711 EUR apmērā darba vides pielāgošanai, lai nodarbinātu bezdarbnieku ar invaliditāti.”

Cilvēki ar GRT ir ļoti atšķirīgi – psihiskas slimības atšķiras no garīgās attīstības traucējumiem, tāpat cilvēkiem ar vienu un to pašu diagnozi var būt dažādas traucējumu izpausmes. Tāpat cilvēku ar GRT dzīve sabiedrībā var atšķirties no tā, cik smagi ir cilvēka funkcionālie traucējumi. Taču cilvēki ar GRT, ja tiem tiek nodrošināts nepieciešamais atbalsts, var mācīties un veiksmīgi iekļauties arī darba tirgū, dzīvojot pilnvērtīgu un laimīgu dzīvi.

** Kas ir deinstitucionalizācija?*

Deinstitucionalizācijas (DI) process paredz cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem iekļaušanu sabiedrībā un iesaisti darba tirgū, tādējādi veicinot viņu neatkarību un patstāvību. Tostarp tiek radīts plašs pakalpojumu klāsts, lai arī bērni, kas dzīvo sociālās aprūpes centros, varētu augt ģimeniskā vidē un bērni ar funkcionāliem traucējumiem varētu saņemt sociālo aprūpi un rehabilitāciju savā pašvaldībā.

Plašāk informācija par cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem un atbalstu darba devējiem šo cilvēku nodarbināšanā pieejama mājaslapā: www.cilveksnevisdiagnoze.lv.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Savienības
strukturārfondi un
Kohēzijas fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ